

Naziv kolegija	MORALNO BIOETIČKA DIJAGNOZA SUVREMENE BIOMEDICINE						
Kratica	MT12/10	ISVU šifra	146964				
Vrsta	Predavanja (1 sat tjedno)						
Razina	Osnovna						
Godina	V.	Semestar	ljetni (X.)				
ECTS	2 ECTS boda						
Nastavnik	Doc. dr. sc. Suzana Vuletić						
Cilj ili svrha kolegija	Simbiozom morala i biomedicine, teološko-etičkih principa i medicinske deontologije, ostvariti nove bioetičko-moralne kriterije koji će biti u stanju ukazati i očuvati apsolutnu vrijednost, nepovredivost i dostojanstvo ljudskog života pred svim izazovima koji se nameću suvremenoj biomedicini.						
Preduvjeti za upis	Osnovno poznavanje: etike, bioetike i temeljnih postavki opće moralne teologije						
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno završenog kolegija student će moći:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identificirati moralno-minimalističke tendencije suvremene biomedicine u krizi svog humanog identiteta. 2. Integrirati moralno bio/etičke smjernice koje naglašavaju zaštitu i promoviraju obranu prava pacijenata, kroz proglašene norme dobre kliničke prakse. 3. Vrijednovati personalističku viziju zdravlja i bolesti u svjetlu katoličke antropologije koja promatra osobu u jednosti duše i tijela, naglašavajući svetost svakog ljudskog života, a ne samo onoga: klinički-superiornije kvalitete. 4. Znanstveno-moralno-bioetički prosuđivati biomedicinske dileme u bioetičkim povjerenstvima za pitanja medicinske etike. 						
Povezanost ishoda učenja, nastavnih metoda i ocjenjivanja	Nastavna aktivnost	ECTS	Ishod učenja	Aktivnost studenata	Metode procjenjivanja	Bodovi	
						min	max
	Pohađanje predavanja uz aktivnu prisutnost	0,5	1-4	Prisutnost na nastavi uz aktivno sudjelovanje	Evidencija	10	20
	Znanstveni elaborat	0,5	1-4	Izrada znanstvenog elaborata Razvijanje sposobnosti za rješavanje problema i donošenje odluka	Evaluacija Identificiranje uzroka i posljedica	25	40
	Završni ispit	1	1-4	Ponavljanje usvojenog gradiva Analiziranje i sintetiziranje činjenica kojima se stvara svijest o poznatim granicama područja učenja, te njihovo vrjednovanje	Usmeni ispit uz posebno vrednovanje osobne refleksije Procjena valjanosti primjenjenih argumenata	25	40
	Ukupno:	2				60	100
Konzultacije	Vrijeme konzultacija predviđeno je: <i>ponedjeljkom od 13-14 h. Kabinet br.1.</i> Molim prethodno najaviti konzultacije mailom: <i>suzanavuletic007@gmail.com.</i>						
Kompetencije koje se stječu	Nakon odslušanog kolegija, očekuje se da će student biti u mogućnosti prepoznati i primijeniti tražene moralno-bioetičke aspekte medicinskih dilema uzrokovanih suvremenim znanstvenim saznanjima i primjenom biotehnološkog napretka.						

<p>Sadržaj</p>	<p>Tijekom predavanja ovoga kolegija, nastojat ćemo steći uvid u biološke, filozofske, antropološke, religiozne i empirijsko-racionalne modele poimanja medicinskih fenomena zdravlja i bolesti.</p> <p>Pratit ćemo tradicionalno-etičku usmjerenost medicinskog razvoja sve do aktualne krizne točke njene humanosti i empatijskog liječničkog pristupa, u čiji prilog značajno idu: biotehnoški progresi, mehanicistička/vitalistička vizija suvremene biomedicine, (krivi) motivi odabira liječničke profesije za životno zvanje, kult tjelesnosti i zdravstvena opsesija, organizacija zdravstvenog menadžmenta i pitanje pravedne raspodjele zdravstvenih resursa, sociološko-kulturne uvjetovanosti koje se naveliko odražavaju na dehumanizaciju samog medicinskog pristupa kroz: pluralizam – individualizam – relativizam – liberalizam – komercijalizam – i depersonalizaciju ljudskog života.</p> <p>Naspram navedenih bioloških redukcionizama, ukazat ćemo na personalističku viziju zdravlja, bolesti i patnje u svjetlu katoličke antropologije koja promatra osobu u jednosti duše i tijela, naglašavajući svetost svakog ljudskog života, a ne samo onoga: klinički-superiornije kvalitete, te pruža transcendentnu otvorenost poimanja ljudske osobe, shvaćenu u svojoj komplementarnoj i integrativnoj jedinstvenosti (GS, 14). To omogućuje novi biomedicinski pristup holistički viđene, antropološke medicine, koja bi bazirala svoj personalizirani terapijski susret, utemeljen na modelu integrativne zdravstvene skrbi.</p> <p>Sve ćemo to promatrati kao izazov teologiji i bioetici da proučavaju biomedicinske dileme i donose normativne sudove o njima, da ukazuje na izvornu moralnost kojom je medicina uvijek povijesno bila obilježena.</p> <p>Stoga ćemo nastojati u daljnjem odvijanju kolegija dati ispravne korektivne smjernice kroz: deklaracije i orijentativne dokumente Svjetske Zdravstvene Organizacije koji nude prijedloge dobre kliničke prakse, naglašavanjem uvažavanja, zaštite i poštivanja prava i obrane pacijenata.</p> <p>Nastojat ćemo strukturirati jednu moralno-bio-etičku viziju terapijskog odnosa i biomedicinskih protokola, kako bi medicina i dalje imala i pronašla svoj zagubljeni oslonac i cilj postojanja: potpunog služenja bolesnom i nemoćnom čovjeku, u održivosti izvornog slogana: “<i>Voluntas aegroti, suprema lex!</i>”, kroz katoličku impostaciju: <i>Sedare dolorem, opus divinum est</i>”.</p>
	<p style="text-align: center;">I.</p> <p style="text-align: center;">DOSTOJANSTVENOST MEDICINE I „NE“DOSTOJNOST LIJEČNIČKE PROFESIJE</p> <p>1.1. Osnovni pojmovi medicinske preokupacije</p> <p>1.1.1. Zdravlje</p> <p>1.1.2. Bolest</p> <p>1.1.3. Bolesnik/Pacijent</p> <p>1.1.4. Liječnik</p> <p>1.1.5. Zdravstvena sustav i zdravstvena zaštita</p> <p>1.2. Progresivni razvoj biotehnoške medicine</p> <p>1.3. Različite motivacije liječničke profesije za životno zvanje/zanimanja</p> <p>1.3.1. Plemeniti liječnik – Biomedicinar: filantrop</p> <p>1.3.2. Liječnik kao zdravstveni menadžer/komercijalist</p> <p>1.3.3. Liječnik karijerist</p> <p>1.3.4. Liječnik kao uvjetovani „dvostruki agent“</p> <p>1.4. Kategorizacija liječnika</p> <p>1.4.1. Kategorizacija „dobrih“ liječnika</p> <p>1.4.2. Stigmatizacija „loših“ liječnika</p> <p>1.5. Stigmatizacija pacijenata</p> <p>1.5.1. Kategorizacija „dobrih“ pacijenata</p> <p>1.5.2. Stigmatizacija „loših“ pacijenata</p> <p>1.6. (Pogrešne) percepcije zdravlja, bolesti i patnje</p> <p>1.6.1. Krive koncepcije bolesti</p> <p>1.6.2. Isključivo biološko-medicinsko poimanje zdravlja i bolesti</p> <p>1.6.3. Društvo hipohondara, kult tjelesnosti i zdravstvene opsesije</p> <p>1.6.4. Sukob procjene „kliničke kvalitete“ i „nepovredive svetosti“ svakog života</p> <p>1.6.5. Mit „svemoćne“ medicine i nadilaženje granica liječenja</p> <p>1.6.5.1. <i>Putem obećanja i razvoja “medicine želja“</i></p> <p>1.6.5.2. <i>Putem razvoja “farmakoloških ovisnosti/medikamentalohodrije“</i></p> <p>1.6.6. Medicinska ograničenja / Borderlines</p> <p>1.6.6.1. <i>Ograničenje ljudske naravi</i></p> <p>1.6.6.2. <i>Granice liječničkog saznanja</i></p> <p>1.6.6.3. <i>Ograničenja zdravstvenih resursa</i></p> <p>1.6.7. “Pravo na zdravlje“ ili “pravo na zdravstvenu asistenciju“?</p> <p>1.7. Izazovi bioetičkih paradigmi i njihov odraz na medicinsku djelatnost</p> <p>1.7.1. Pluralističko-etička vrijednosna gledišta</p> <p>1.7.2. Individualistički i relativistički moral humanog vrednovanja</p> <p>1.7.3. Autonomni liberalizam u biomedicinskim istraživanjima</p>

II.

MORALNO-MINIMALISTIČKE TENDENCIJE HUMANO-PERSONALNOG IDENTITETA SUVREMENE BIOMEDICINE

2.1. Depersonalizirano zdravstvo kao rezultat zanemarene humane relacije liječnik-pacijent

2.1.1. Modeli liječničkog pristupa

2.1.1.1. *Paternalističko/sacerdotalni/liječnički model*

2.1.1.2. *Informativno/znanstveni/inženjerski model korisnika*

2.1.1.3. *Interpretativni zdravstveni model*

2.1.1.4. *Deliberativni zdravstveni model*

2.1.1.5. *Model recipročnog sudjelovanja*

2.1.1.6. *Model povjerenja*

2.1.2. Oslabljena komunikacija u zdravstvenim odnosima između liječnika i pacijenata

2.1.3. Problem nejasnoće mistificiranog jezika medicinske terminologije

2.1.4. Simptomatski, a ne personalizirani pristup bolesniku

2.1.5. Rutiniziran v.s. individualiziran pristup pacijentu

2.1.6. Bio/Tehnologizacija medicinskih usluga

2.2. Nejednaka dostupnost kvalitetnim zdravstvenim resursima

2.2.1. Lokalna nedostupnost Kliničkim Bolničkim centrima

2.2.2. Disproporcionalan broj liječnika:pacijenata

2.2.3. Bioetički problemi „privatiziranog“ zdravstva

2.3. Zdravstveni menadžment i/li Komercijalizirano zdravstvo

2.3.1. Mješavina modela organizacije zdravstvene zaštite i posljedične nejasnoće

2.3.2. Racionalizacija medicinskih usluga i troškova = Restrikcija skrbi

2.3.3. „Tržišna medicina“ i integralna zdravstvena skrb samo za privilegirane

2.4. „Politizirano“ zdravstvo

2.4.1. Problem političke podobnosti kao profesionalne kompetentnosti

2.4.2. Kontinuirane reforme zdravstva

2.5. „Degradacija“ liječničke profesije

2.5.1. Položaj liječničke profesije u suvremenom društvu

2.5.2. Medijska senzacija medicinskih naslova

2.5.3. Kršenje liječničke tajne i principa povjerljivosti i prava na privatnost

2.5.4. Medicinska korumpiranost liječničkih usluga

2.5.5. (Ne)/poštenje u relaciji pacijent-liječnik

2.5.6. Pogreške i propusti zdravstvenih djelatnika u dijagnozi i terapiji

2.5.7. Kazneno-pravna odgovornost za liječničke greške

2.6. „Ne“/zadovoljstvo pacijenata i zdravstvenih djelatnika

2.6.1. Zadovoljstvo i nezadovoljstvo pacijenata

2.6.2. Zadovoljstvo i nezadovoljstvo zdravstvenih djelatnika

2.7. Kriteriji za procjenu uspješnosti zdravstvenog sustava

III.

POTREBE RE/HUMANIZACIJE ANTROPOLOŠKE MEDICINE KROZ VIZIJU LIJEČNIČKOG PERSONALIZMA

- 3.1. Vrijednosni vid integriteta liječnika i moralne odgovornosti liječničkog djelovanja
 - 3.1.1. Poštivanje profesionalne autonomije i autoriteta liječnika
 - 3.1.2. Poštivanje normi dobre kliničke prakse, medicinske deontologije i etičkih kodeksa struke
 - 3.1.3. Liječnička praksa prema prijedlozima principalizma
 - 3.1.3.1. *Princip poštivanja autonomije*
 - 3.1.3.2. *Princip neškodljivosti*
 - 3.1.3.3. *Princip dobročinstva*
 - 3.1.3.4. *Princip pravednosti*
 - 3.1.4. Pravna mogućnost liječničkog priziva/objekcije savjesti u medicini
 - 3.1.5. Humanističko obrazovanje i bioetička edukacija medicinskih djelatnika
- 3.2. Usredotočenost zdravstvene asistencije na pacijenta
 - 3.2.1. Poštivanje prava pacijenata u sustavu zdravstva
 - 3.2.1.1. *Pravo na suodlučivanje i pravo na obavještenost*
 - 3.2.1.2. *Pravo na prihvaćanje/odbijanje medicinskoga postupka ili zahvata*
 - 3.2.1.3. *Pravo na povjerljivost*
 - 3.2.1.4. *Pravo na privatnost*
 - 3.2.1.5. *Pravo na održavanje osobnih kontakata*
 - 3.2.1.6. *Pravo na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove*
 - 3.2.1.7. *Pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji*
 - 3.2.1.8. *Pravo na zaštitu pri sudjelovanju u kliničkim ispitivanjima*
 - 3.2.1.9. *Pravo na naknadu štete*
 - 3.2.2. Empatijski pristup u personalističkom odnosu: liječnik-bolesnik
 - 3.2.3. Razvijanje komunikacijskih vještina: Medicinska konzultacija, edukacija i informiranje bolesnika
 - 3.2.4. Su-odgovorna kolaboracija u donošenju liječničkih odluka
- 3.3. Holističko poimanje zdravlja kao unitotaliteta konstitutivnih dimenzija
 - 3.3.1. Fizičko-organska dimenzija zdravlja
 - 3.3.2. Psihička dimenzija zdravlja
 - 3.3.3. Socio-ambijentalna dimenzija zdravlja
 - 3.3.4. Etičko-moralna dimenzija zdravlja
 - 3.3.5. Duhovna dimenzija zdravlja
- 3.4. Društvena kontrola kvalitete liječničke prakse
 - 3.4.1. Nadzor nad radom zdravstvenih ustanova i medicinskih djelatnika
 - 3.4.2. Poštivanje moralno-etičke nadležnosti rada Nacionalnog Bioetičkog Povjerenstva i kliničkih odbora
 - 3.4.3. Vrednovanje rada i načela pojedinih Udruženja
 - 3.4.3.1. *Hrvatsko Katoličko Liječničko Udruženje*
 - 3.4.3.2. *Hrvatsko katoličko društvo medicinskih sestara i tehničara*
 - 3.4.3.3. *Udruga za zaštitu i promicanja prava pacijenata*
- 3.5. Ideja integralne medicinske skrbi

IV.

INTERNA MORALNOST I ETIČNOST BIOMEDICINE

- 4.1. Prisege časnog pridržavanja tradicije liječničkog zvanja
 - 4.1.1. Hipokratova zakletva
 - 4.1.2. Ženevska zakletva
 - 4.1.3. Formula comitis archiatrorum
 - 4.1.4. Maimonidesova liječnička molitva
 - 4.1.5. Liječnička prisega Amatusa Lusitanusa
- 4.2. Kršćanski utjecaj i doprinos zaštiti dostojanstva i nepovredivosti ljudskoga života
- 4.3. Liječnički poziv prema enciklici *Evangelium Vitae – Medicus Christianus alter Christus*
- 4.4. Uzajamno obogaćenje bioetike, moralne teologije i medicine

Obvezna literatura	<ul style="list-style-type: none"> ➤ BOROVIČKI, A.; KLARICA, M. (ur.), <i>Medicinska etika</i>, Hrvatska Sveučilišna naklada, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2023. ➤ VULETIĆ, S., Opsesivno-konzumeristički kult „medicinske soteriologije“ i medikamentalo-hondrijska (hiper)prevencija (i)racionalne bolesti, u: J. Galić i suradnici (ur.), <i>Primarna i sekundarna prevencija bolesti suvremenog čovjeka</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2023., Knjiga 2., 1261.-1272. ➤ VULETIĆ, S., <i>Medicus Christianus – Alter Christus</i>, u: <i>Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije CXLV</i> (2017.) 2., 6.-11. ➤ VULETIĆ, S.; GIBANJEK, D., „Obes/cijenjena“ vrijednost duhovne dimenzije ljudskog života u kontekstu sekularizacijske ideologije medicinske bio-tehnologije, u: I. Antunović, I. Koprek, P. Vidović (ur.), <i>Život biraj-Elige vitam</i>, Denona, FTI, Zagreb, 2020., 97.-115. ➤ VULETIĆ, S.; JURIC, K. s. A., Utjecaj vjerskog uvjerenja na tijek liječenja bolesti, u: A. Kurtović Mišić, J. Čizmić, V. Rijavec i sur. (ur.), <i>Zbornik radova s međunarodnog kongresa. „I. Hrvatski kongres medicinskog prava“</i>, Pravni fakultet, Sveučilište u Splitu i Hrvatska liječnička komora, Dalmacija papir, Split, 2017., 225.- 245. ➤ VULETIĆ, S.; PELČIĆ, G., Bio / ethical predisposition as the motivation of the medical profession, u: <i>Crkva u svijetu</i> 58 (2023.) 4., 778.-799. ➤ VULETIĆ, S.; VČEV, A., Bio-etičko-deontološki, profesionalni i moralno vrijednosni integritet liječničkog djelovanja, u: <i>Obnovljeni život</i> 4 (2023.) 78., 467.-478. ➤ ZURAK, N., <i>Medicinska etika</i>, Merkur A.B.D., Zagreb, 2007.
Preporučena literatura	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ANČIĆ, N. A., BIŽACA, N. (ur.), <i>Kršćanstvo i zdravlje</i>, CuS, Split, 2006., str. 9.-59.; 113.-129.; ➤ ČURKOVIĆ, M.; BOROVIČKI, A. (ed.), <i>The Bridge Between Bioethics and Medical Practice. Medical Professionalism</i>, Springer, Cham, 2022. ➤ MILIČIĆ, V., <i>Deontologija profesije liječnik. Život čovjeka i integritet liječnika-čudoredna raskrižja bioetike</i>, Pravni fakultet, Zagreb, 1996.; ➤ JORES, A., <i>Osnove antropološke medicine</i>, Biblioteka „oko tri ujutro“, Zagreb, 1998., ➤ PELLEGRINO, E., THOMASMA, D. C., <i>The Christian Virtues in Medical Practice</i>, Georgetown University Press, Washington, D.C., 1996.; ➤ POZAIĆ, V., <i>Čuvari života. Radosti i tjeskobe djelatnika u zdravstvu</i>, FTIDI, Zagreb, 1998. ➤ ŠKROBONJA, A., <i>Sveti od zdravlja. Ilustrirani leksikon svetaca zaštitnika</i>, KS, Zagreb, 2004.
Oblici provođenja nastave	power point prezentacije, prikazivanje prikladnih multimedijalnih materijala i analiza određenih senzacionalističkih slučajeva kršenja kodeksa medicinske etike i deontologije.
Način provjere znanja i polaganja ispita	Usmeno/pismeno Elaborati na slobodno odabrane teme: Degradacija liječničke profesije/Patnja i bol u svjetlu Biblije i ljudskog iskustva... Recenzija filmskih trilera biomedicinske tematike
Jezik poduke i mogućnosti praćenja na drugim jezicima	Hrvatski, talijanski, engleski jezik.
Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe svakog kolegija i/ili modula	Anonimna anketa nakon završenih predavanja te analiza ispitnih rezultata